

ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЯ ЕПІСОЦІАЛЬНОМУ ФЕНОМЕНУ КОРУПЦІЇ ЯК ФУНДАМЕНТАЛЬНА ЗАПОРУКА ПЕТРИФІКАЦІЇ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ЛЮДИНИ. ФІЛОСОФСЬКО-ПРОВАВА СПАДЩИНА СТАРОДАВНЬОЇ ЯПОНІЇ

Викладено узагальнення щодо філософсько-правової оцінки проявів корупції, її тенденцій, що є характерними для процесів право- та державотворення, розглянуто питання соціально-економічних та індивідуально-правових наслідків корупції в онтологічному та деонтологічному аспектах.

Здійснено об'єктивний правовий аналіз явища корупції, що дає можливість констатувати фактичну легалізацію корупційних діянь як системотворчого функціонального базису державного апарату Японії у період XIII–XVII ст.ст.

Визначено, що корупція – поліаспектне явище, яке перебуває у нероздільній взаємодії з іманентним психоемоційним середовищем індивіда: виникає внаслідок функціональної атрофії внутрішнього імперативу державного службовця та водночас збільшує інтенсивність подальших негативних трансформацій останнього.

Ключові слова: *корупція, прояви, протидія, онтологічний аспект, профілактика.*

Постановка проблеми. Мультиаспектний соціальний поступ та інтегративність політико-правових механізмів як системотворчі, детерміновані фундаментальною концепцією глобалізації соціального буття наслідки обумовлюють зростання пріоритету потреби трансформації усталеного підходу до організації і практичної реалізації системи державно-владних відносин на усіх рівнях її функціонування. Першопричиною необхідності такої трансформації, очевидно, є численні дефекти функціонування сучасного інституту державної влади як форми та управлінських процедур як змісту політико-територіальної організації публічної влади. Одним із визначальних факторів, дестабілізуючих діяльність як протосоціальних, так і складноорганізованих державних утворень, виступає комплексний антисоціальний феномен корупції. Системний аналіз сучасної наукової доктрини дає підстави вважати, що це явище досліджується юридичною

наукою винятково з позицій галузевого правознавства. Тому в умовах сьогодення перед науковцями саме у сфері філософії права постала проблема продукування інтегративної, інноваційної за критеріями змістовної (теоретико-методологічної) та практично-прикладної сутності, концепції репрезентації феномена корупції, яка б ґрунтувалася на чітко структурованих синергетичних міжгалузевих взаємозв'язках правових і філософських підходів, адже лише на основі послідовного ґносеологічного, онтологічного, деонтологічного та праксеологічного аналізу корупції можна певною мірою нейтралізувати фактор корупціогенності у державно-правовій практиці.

Стан дослідження. Окремі аспекти філософсько-правової проблематики корупції відображено у роботах таких науковців: М. І. Мельника, Є. В. Невмержицького, О. М. Охотнікової, В. Д. Лаптеакру, В. І. Добренькова, Н. Р. Ісправнікової, А. Л. Золкіна, І. В. Годунова, В. К. Грищука, В. Д. Андріанова, Г. А. Сатарова, Р. Ш. Шегабудінова, Л. В. Баґрія-Шахматова, Д. В. Мірошніченка, Б. В. Волженкіна тощо. Втім, аналіз сучасного стану доктринальної парадигми висвітлення означеного аспекту корупційної компоненти соціально-правового буття дає підстави для висновку щодо відсутності консолідованого, системно-структурованого, а отже продуктивного дослідження філософсько-правового виміру корупції, що, своєю чергою, зумовлює неповноту ідентифікації цього складного та багаторівневого явища.

Мета публікації полягає в структурній консолідації хаотично дисоційованих у парадигмі сучасної доктрини фрагментів онтологічної та деонтологічної концепцій інтерпретації детермінаційного осередку процесу корупціалізації службової особи як фактору нівеляції пріоритетності захисту прав людини у парадигмі функцій сучасної державної моделі за допомогою діахронно-компаративістичного аналізу досвіду Японії.

Виклад основних положень. У контексті аналізу феноменологічних особливостей філософсько-правової рефлексії корупції в умовах становлення державності в Японії найперше варто розкрити властивості, притаманні особливостям забезпечення функціонування механізму публічної влади у цій державі. Як відзначають державознавці, до 12 ст. у Японії ефективно функціонував авторитарний інститут військово-феодальної влади, який спирався у своїй могутності на чітко ієрархізовану систему самураїв і дрібних землевласників. Стабільність функціонування державного механізму забезпечувалася репресивними, політично-адміністративними та економічними засобами: так, зокрема, самураї та еліта класу землевласників («дого»)

користувались державним забезпеченням через зайняття державних посад, що зумовлювало терпимість асиміляції у класі («гокенін») – васалів військово-феодальної влади. Очевидним є зв'язок між стабільністю функціонування владного апарату та поміркованим рівнем корупційно-деліквентної активності посадових осіб органів публічної влади. Втім, надмірні обмеження та непомірний фінансовий тиск на клас самураїв та інших підданих імператорського двору призвів до істотного послаблення позицій верховної влади у державі. Цей період в історії Японії більш відомий під назвою «смути періоду Секью» (1219–1221 рр.) [1, с. 50]. Саме від окресленого періоду дослідники розпочали відлік становлення рабовласницького ладу в Японії. Колишні васали Імператора – самураї – домоглися передачі у їхню власність значного обсягу земельних уділів імперії, сформувавши значну конкуренцію колишній адміністративній верхівці держави. Ось як цей період характеризується у письмовій пам'ятці під назвою «Записки про дев'ять поколінь Хьодзе»: «...люди, що називали себе «захисниками провінцій», переслідуючи власні інтереси, чинять непомірний гніт щодо населення цих земель – селян, встановлюючи непосильні розміри податків і зборів...» [1, с. 51].

Досягнувши піку соціального обурення, в Японії сформувалась ефективна соціальна опозиція, яка під егідою Арата Есісада, самурая з району Канто, змусила тогочасну імперську владу Го-Дайго капітулювати та визнати домінацію сьогунату [2].

Видозміна форми державного режиму зумовила істотну трансформацію соціально-політичної організації цієї держави, оскільки супроводжувалась виникненням розгалуженої за інстанційним складом структури державного механізму. Саме цей період державно-політичного буття Японії дослідники пов'язують із формальною інституціоналізацією постійно діючих спеціалізованих інституцій (міністерств, земельних уділів, управлінь тощо), які функціонували на засадах чіткої диференціації компетенції, а отже, саме з кінця XII ст. – початку XIII ст. у такій державі виникає бюрократичний механізм – визначальна передумова потенційних девіацій та запорука формування корупції як фактора корекції офіційної процедури адміністрування. За свідченнями історичних досліджень, зловживання чиновників набували грандіозних масштабів, оскільки засадою організації суспільства у вказаний період японської державності виступала жорстка соціальна сегрегація, існування котрої забезпечувалось репресивними засобами та моністичною соціально-психологічною ідеологією: «Шлях пана – шлях підданого» [3, с. 34]. Класова диференціація та породжувані нею зловживання домінуючих соціальних ланок характеризувалась такою

інтенсивністю, що відображена в історико-філософських трактатах того періоду. Так, Фокудзава Юкіті висловив таку тезу щодо власного бачення недоліків організації влади правлячим кланом Накацу: «Якщо ретельно розподілити обов'язки посадовців при дворі Сьогуна відповідно до соціального статусу останніх, то кількість рангів перевищить сотню...» [1, с. 255]. Зважаючи на гіпертрофованість державного апарату, виникало істотне фінансове навантаження на державну скарбницю, у зв'язку з чим, як відзначає японський етнограф і філософ М. Мусасі, «...частина слуг Сьогуна перебувала поза його безпосереднім утриманням – здійснення їхніх обов'язків передбачало можливість сатисфакції власних матеріальних інтересів за рахунок адміністративного ресурсу...» [4, с. 70] (аналогічний механізм функціонування базових ланок державного апарату в Російській Імперії зумовив виникнення інституту «кормління» чиновників місцевими мешканцями). Об'єктивний правовий аналіз цього фактора дає можливість констатувати фактичну легалізацію корупційних діянь як системотворчого функціонального базису державного апарату Японії у період XIII–XVII ст.ст.

До інструментів превенції та протидії корупції в Японії у досліджуваний нами період слід віднести інститути «Сінто» (морально-психологічного вчення самураїв про ставлення до внутрішнього та зовнішнього світів – своєрідна форма консолідованого виразу релігійних уявлень) і «Бусідо» (кодекс честі самураїв; лаконічний звід формул соціальної норморегуляції) [4].

Синтоїзм як релігійна течія сформувався ще до зародження повноцінної державності на території Японії, втім окреслених, чітких рис набув лише з першої половини XI ст. На відміну від притаманної більшості державних формацій секуляритивності публічного та релігійних інститутів, Синтоїзм, де факто, виступав ефективною формою контролю соціального середовища з боку верховної влади країни (Імператора, далі – Сьогунату). Характерною особливістю Синтоїзму виступає гуманоцентричність на тлі мінімізації містичної компоненти догм останнього. Так, визначальними концептами Синтоїзму виступали: повага до сім'ї, неухильне виконання особистих зобов'язань перед сузереном, вірність власним переконанням, неприпустимість будь-яких форм девіантної поведінки, сакральність пам'яті та духів попередніх поколінь. Відтак Синтоїзм становив базис для інтегративної за сутністю культивування гармонічного суспільства, яке б ґрунтувалось на засадах єдності та глибокого переконання у синергетичності соціальної моделі біхевіоризму індивіда з процесом досягнення номінованої «вищими (спіритичними) силами» мети [5]. Норморегулятивна

ефективність цієї релігійної системи частково ґрунтується на лаконічності та зрозумілості її догм, персоніфікації «сакрального начала» у формі духів попередніх поколінь. Однак домінантним фактором, що детермінував високу ефективність протидії корупції в умовах політико-правового та соціального буття Японії, виступав особливий консолідований інструментарій соціальної норморегуляції, сформований на визначальних принципах і постулатах Синтоїзму – «Бусідо». Бусідо (яп. 武士道 *бусі-до*, – «шлях воїна») – консолідований звід правил, рекомендацій та норм поведінки, дотримання якого є основоположним обов'язком кожного воїна в соціальних чи воєнних умовах чи у власній свідомості (під час ауто-рефлексії) [6, с. 108].

В епоху Токугава сутність інституту Бусідо набула чіткіших рис, що зумовлюється детальною регламентацією цього феномена у філософській літературі та перманентній експлуатації практичних постулатів останнього у соціальному бутті японців. У різноманітних за суттю трактатах з XIV ст. формулювались і набували утилітарного значення рекомендації щодо практичної реалізації самураями, які пост-фактум реструктуризації державного механізму у домінантній більшості займали посади державної служби, морально-етичних догм Бусідо. Апріорі кодекс Бусідо складався з учень дзен-будизму (у період XII–XIII ст.ст.), цінність котрих зводилась до самоконтролю та забезпечення духовного зростання. Однак із часом норми Бусідо зазнавали трансформації у руслі функціонального призначення – кодекс Бусідо відтак становив інструмент забезпечення вірності підданих своєму сюзерену, засіб консолідації військової сили та соціальних верств. Бусідо інтерпретується численними дослідниками не інакше як фактор консолідації різних за численними критеріями провінцій у єдину японську націю.

В умовах перманентних трансформацій соціально-політичного простору Японії саме норми окресленого інституту забезпечували продуктивність процесів реставрації ефективного апарату Імператора, наділяючи революційні процеси не лише політичним, але насамперед національним характером і значенням. Дайдодзі Юдзан (1639–1730 рр.), видатний інтерпретатор постулатів Бусідо, писав: «Наша країна відрізняється від інших тим, що кожен з японців, незалежно від того, чи селянин він, ремісник, чи торговець, завжди зберігає хоча б найменший, заіржавілий клинок, у чому і проявляється бойовий дух Великої Японії» [7, с. 2].

Майстер меча Міямото Мусасі (1584–1645 рр.) на схилі літ теж черпав натхнення для інтелектуальної творчості у простих ремеслах, дотримуючись позиції про те, що принципи Бусідо присутні у будь-

якій діяльності, оскільки навіть тесля – теж самурай. «Кожна професія, незалежно від її призначення, відкриває Шлях» [8, с. 269–283].

Усенародне захоплення концепцією Бусідо сприяло трансформації морально-психологічного вчення у концептуальну норму: «Шлях пролягає через категорії, якісно вищі від усталених: добра і зла...». Отож, першочергове трактування Кодексу розширюється через структуру ключових правил, обов'язків і заборон у житті істинного самурая та декларує іманентну приналежність морального цензу як перманентного контролера за виконанням указаних положень. Водночас із регламентацією соціального буття та побутових взаємин членів суспільства Кодексом передбачаються положення управлінського, превентивного, правоохоронного типу. Так, зокрема положеннями останнього встановлено: самурай, чиїм обов'язком є переслідування злочинців і грабіжників, не повинен ставати на шлях зла, обраний ними. Етика самурая навчає нас стоїцизму у ідеалістичному прояві останнього, гартує на виконання свого обов'язку, незважаючи на особисту славу, формує основу вірності та працелюбності у свідомості народу [9].

Дайдодзі Юдзан (Сігексьо) у своїй збірці настанов на шляху воїна («Будо сесін-сю») писав: «Той, хто не є хоробрим, буде лише вдавати відданість своєму пану та батькам, не маючи щирого наміру насправді бути таким. Байдужий до правил свого пана та настанов батьків, тинятиметься він без справи там, де йому бути не слід, займаючись тим, що робити йому не годиться, у всякій справі ставлячи на перше місце власні інтереси» [7, с. 17].

Концептуалізуючи наведені факти, задля реалізації мети статті, вважаємо, слід виокремити такі операційні особливості методики інтерпретації та алгоритму соціальної протидії корупційному феномену в Японії періоду сьогунату:

- генезис корупції перебуває у синергетичному взаємозв'язку з процесом становлення та початком практичного функціонування публічного апарату, а отже, це соціальне явище не може існувати поза межами державно-владного механізму;

- феномен корупції в японській філософській думці набуває значення девіаційної форми соціальної поведінки індивіда, детермінтою котрої виступають негативні трансформації світоглядних позицій, апогейною формою котрих є відступ від усталених соціальних архетипів (моралі, релігії, етики);

- вказане розуміння локалізації корупції та факторів корупціалізації індивіда зумовили особливості методологічних і формо-змістовних засобів боротьби з окресленим явищем. Останні

інституціювались у релігійній (Сінтоїзм) та соціально-регламентній (Кодекс «Бусідо») компонентах, що дає підстави стверджувати про формальну відсутність юридичного (за системотворчої домінації морально-психологічного) концепту у континіумі аспектів інтерпретації цього соціального явища;

– особливістю механізму формування антикорупційного базису у історичній практиці Японії виступає виділення превентивного, психо-корекційного впливу на соціальне середовище шляхом визначення системотворчих макросоціальних архетипів, сформованих на визначальних соціальних цінностях, а отже, ефективна мінімізація корупції є результатом забезпечення соціального несприйняття на нетерпимості означеного явища на усіх соціальних рівнях його прояву. Національна єдність як найвища соціальна цінність стимулює відчуття приналежності до загального механізму життя суспільства, стимулює внутрішню потребу у субординації ustalених у ньому правилам, формує найефективніший (аутосистемний, іманентний) інститут перманентного контролю за реалізацією цих правил у повсякденному житті.

Оскільки аксіоматичною видається сентенція про те, що корупція виникає там, де сформований і функціонує державний апарат, дослідження методики протидії цьому явищу неможливо без аналізу індивідуально-особистісного середовища (макрорівня) інституціалізації окресленого явища.

На думку автора, визначальною формою прояву індивідуального та вузькогрупового (корпоративного) рівнів впливу феномена корупції на іманентну моральну-психологічну організацію службової особи виступає явище професійної деформації та її сутнісна компонента – реструктуризація індивідуального ціннісно-мотиваційного середовища (реаксіологізація) цієї категорії осіб у контексті та як наслідок їх корупціалізації.

Етимологічно термін «деформація» (від лат. *deformatio* – пере-кручування), як зазначається в енциклопедичних джерелах, – зміна відносного положення часток тіла в зв'язку з їхнім переміщенням [10, с. 175]. На відміну від природничого концепту інтерпретації означеного терміна, соціально-психологічний аспект останнього проявляється у феномені «професійної деформації» та становить тривалий процес трансформації особистості в специфічних умовах професійного середовища, пов'язаний з виникненням певних психологічних змін, що породжуються професійною діяльністю і впливають на рівень її реалізації [11].

Отже, цей феномен охоплює складну соціальну, психологічну та філософсько-правову проблематику, оскільки опосередковує

своєрідний девіаційний та протоделіквентний процес трансформації службової особи, у контексті котрого видозміна іманентного морально-психологічного середовища останньої поступово формує базис для подальшої нівеляції офіційно регламентованої процедури реалізації службових повноважень, а отже, неминуче призводить до дефектів у правозастосуванні, деякі з котрих проявляються у корупційних формах.

Посадова деформація службових осіб, пов'язана з виконанням ними владних повноважень, проявляється у: 1) почутті все дозволеності, необмеженості наданих особі владних повноважень; 2) порушенні нормативно-правової регламентації у повсякденній діяльності (правовий нігілізм); 3) довільному тлумаченні закону, маніпулюванні правовими категоріями; 4) суб'єктивному тлумаченні правомірної поведінки; 5) владолюбстві, прагненні до пригнічення волі, честі, гідності та амбіцій об'єктів професійної діяльності; 6) нетерпимості до альтернативних думок і критичних зауважень інших службовців; 7) відсутності здатності зауважувати власні помилки, визнавати, а тим паче виправляти їх, поступаючись своїми амбіціями; 8) підлабузництві, орієнтації на думку керівництва, несприйняття інноваційних тенденцій у службовій діяльності; 9) переростанні позитивного почуття корпоративності в відчуття безкарності тощо [11, с. 230].

Адаптивна деформація державних службовців виражається у пасивному пристосуванні особистості до соціальних умов, небажанні змінити себе, окрім того, інших людей чи ситуацію в позитивному напрямі. «Особистість внутрішньо не приймає норми і цінності, які домінують у колективі, формально, зовнішньо пристосовуючись до них, щоб не виглядати «білою вороною», що призводить до деформації» [12, с. 10].

На думку В. С. Медведєва, професійна деформація службових осіб – це реальна й подеколи неминуча данина, котру «сплачує» людина за високий рівень професіоналізму, пристрасне захоплення своєю діяльністю. Вчений зробив висновок про те, що професійна деформація є комплексом своєрідних, взаємопов'язаних змін окремих якостей і особистості в цілому, що виникають унаслідок виконання управлінських функцій [13, с. 112].

Професійна деформація розпочинається з негативних змін у професійній діяльності та у поведінці, тобто на соціально-психологічному рівні, виразом чого являються негативні зміни соціально-психологічної структури особистості. Цей концепт трактування феномену професійної деформації висвітлює філософсько-деонтологічний базис висвітлення проблеми службової дисфункціональності, пов'язуючи її з негативною

реструктуризацією службового імперативу. Зокрема, Л. Н. Терновскі вважає, що професійна деформація особистості – це триваючий в часовому континуумі мультисегментний процес нехтувань (порушень) ментальних формацій особистості, що детермінують чисельні трансформації у професійній діяльності [14, с. 363–364].

Деформація професійного ества, на думку Д. Гріна, етимологічно полягає у вузькому етико-моральному сприйнятті службової діяльності, дискурсивному спрямуванні особи на стереотипні цілевказівники, інтернальні щодо його професійного світосприйняття, що проявляється в опозиціонуванні останнього щодо сформованих суспільством аксіом діяльності (у їх конфронтаційному сприйнятті) [15, с. 115–130]. Професійна деформованість насамперед розпочинає проявлятися в особистості, згодом, через її поведінку, відображається на службовій діяльності і ближньому середовищі. Особливості особистості й діяльності такого працівника виявляються по-різному і в багатьох поєднаннях; іноді гіпертрофований розвиток окремих рис може призвести до професійної непридатності цього працівника, до порушення ним закону чи аморальних дій. Отже, розвиток професійної деформації може негативно впливати на мотивацію службової поведінки працівників.

Тривалий вплив різноманітних об'єктивних факторів інтенсифікує суб'єктивні схильності індивіда, детермінуючи видозміну іманентної психічної організації, проявом котрої виступає репозиціонування ключових мотиваційних факторів соціально значущої, зокрема службової, діяльності останнього. Практична значимість згаданого процесу «реаксіологізації», який Е. Дюркгейм називав «ціннісною аномією» [16, с. 143], полягає у нейтралізації первинно утилітарного імпульсу службової особи, спрямованого на пріоритетну, стосовно власних корисливих інтересів, реалізацію службових функцій, внаслідок чого простежується діаметрально протилежна динаміка: особисті інтереси державного службовця домінують над його службовими обов'язками. Особистісна інтерпретація службової діяльності видозмінюється з пріоритетної, престижної та перспективної форми професійного функціонування у практичний метод сатисфакції особистих меркантильних потреб.

Висновки. Корупція – поліаспектне явище, яке перебуває у нероздільній взаємодії з іманентним психоемоційним середовищем індивіда: виникає внаслідок функціональної атрофії внутрішнього імперативу державного службовця та водночас збільшує інтенсивність подальших негативних трансформацій останнього. Синергетичний взаємозв'язок явищ професійної деформації та корупції можна охарактеризувати як взаємодетермінуючий: професійна деформація

призводить до корупціалізації службової особи, становить своєрідний імпульс до корупційної поведінки, натомість корупція як вищий рівень прояву професійної деформації ініціює подальші деструктивні трансформації у морально-психологічному континуумі службової особи, призводить до тотальної девальвації моральних цінностей, пов'язаних зі службовою діяльністю індивіда. Дотримуючись указаної концепції, заходи, спрямовані на протидію корупції та превенцію професійної деформації, повинні становити єдину функціональну систему, доповнювати одне одного, забезпечуючи неухильне дотримання службовцями аутентичного вектору професійної діяльності на засадах законності, ефективності, гласності, пріоритету прав людини і громадянина, зберігаючи фундаментальні цінності демократичної, соціальної та правової держави, у якій наведені антисоціальні феномени виступають радше як атавізми, аніж як соціальна норма.

1. История философской мысли Японии: пер. с яп. / общ. ред. и вступ. ст. Ю. Б. Козловского. – М.: Прогресс, 1991. – 416 с.
2. Горегляд В. Н. «Повесть о великом мире» в историческом контексте / В. Н. Горегляд // Петербургское востоковедение. Вып. 2. – СПб.: «Петербургское востоковедение» – «Водолей», 1992. – С. 88–124.
3. Успенский М. В. Самураи Восточной столицы, или Сорок семь преданных вассалов / М. В. Успенский. – Калининград: Янтарный сказ, 2005. – 128 с.
4. Миямото Мусаси Книга Пятиколец: Трактаты / Мусаси Миямото. – СПб.: Изд-во Диля, 2010. – 112 с.
5. Опарин А. А. Религии мира и Библия / А. А. Опарин. – М.: Факт, 2004. – 176 с.
6. Инадзо Нитобэ. Бусидо. Душа Японии. Классическое эссе о самурайской этике / Нитобэ Инадзо. – М.: София, 2004. – 208 с.
7. Юдзан Дайдодзи Будосесинсю. Ямамото Цунэтомо Хагакурэ. Юкио Мисима Хагакурэ Ньюмон / Дайдодзи Будосесинсю Юдзан; пер. на рус.: Р. В. Котенко, А. А. Мищенко. – СПб.: Евразия, 2000. – 320 с.
8. Маслов А. А. «Святой меч» – Миямото Мусаси / А. А. Маслов // Дзэн самурая. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2005. – 463 с.
9. Рубель В. А. Японська цивілізація: традиційне суспільство і державність / В. А. Рубель. – К.: Аквілон-Прес, 1997. – 256 с.
10. Украинский Советский Энциклопедический Словарь: в 3 т. / ред. кол.: А. В. Кудрицкий (отв. ред) и др. – К.: Глав. ред. УСЕ, 1988. – Т. 2. – 1988. – 768 с.
11. Кісіль З. Р. Правові та психологічні засади запобігання професійній деформації працівників органів внутрішніх справ України: дис. ... доктора юрид. наук: 12.00.06 / З. Р. Кісіль. – К., 2011. – 522 с.
12. Дубов Г. В. Профессионально-нравственная деформация личности сотрудника и служебного коллектива органов внутренних дел / Г. В. Дубов //

Организация работы с личным составом органов внутренних дел. Проблемы и перспективы: матер. науч.-практ. конф. (Владимир, 23–24 апр. 1997 г.) // ВЮИ МВД России. – 1997. – 208 с.

13. Медведев В. С. Психология профессиональной деформации сотрудников органов внутренних дел: дисс. ... докт. психол. наук: спец. 19.00.06 «Юридическая психология» / В. С. Медведев; Киевский ин-т внутренних дел при Национальной академии внутренних дел Украины. – К., 1999. – 412 с.

14. Ternovsky L. N. The professional deformation of the personality from the point of view of deontology / L. N. Ternovsky, V. A. Ternovskaya // European Neuropsychopharmacology. – Elsevier, Amsterdam, 1995. – 5 (№ 3). – P. 363–364.

15. Tappan W. P. Crime, Justice and Correctiveness / W. P. Tappan. – New York: McYrawHill, 2008. – 468 p.

16. Антоновский А. Ю. Начало социозпистемологии: Эмиль Дюркгейм / А. Ю. Антоновский // Эпистемология & философия науки. – 2007. – Т. XIV. – № 4. – С. 142–161.

Кисиль Р.-В. В. Предотвращение и противодействие эписоциальному феномену коррупции как фундаментальное условие петрификации правового статуса человека. Философско-правовое наследие Древней Японии

Изложены обобщения относительно философско-правовой оценки проявлений коррупции, ее тенденций, характерных для процессов правопроизводства и государственной организации, рассмотрены вопросы социально-экономических и индивидуально-правовых последствий коррупции в онтологическом и деонтологическом аспектах. Осуществлено объективный правовой анализ явления коррупции, который позволяет констатировать фактическую легализацию коррупционных деяний как системообразующего функционального базиса государственного аппарата Японии в период XIII–XVII вв. Определено, что коррупция – полиаспектное явление, которое находится в нераздельной взаимосвязи с имманентным психоэмоциональным компонентом индивида: возникает вследствие функциональной атрофии внутреннего императива государственного служащего и одновременно увеличивает интенсивность дальнейших негативных трансформаций последнего.

Ключевые слова: коррупция, проявления, противодействие, онтологический аспект, профилактика.

Kisil R.-V. V. Episocial Phenomenon of Corruption Prevention and Counteraction as the Basics of Individual's Legal Status Coherention. Philosophic-legal Experience of Ancient Japan

In this article the generalizations on historical estimates of corruption trends that represent state of legal sphere, addresses the individual, social and economic consequences of corruption in society has been analyzed and the basic direction of counteraction to this negative phenomenon were underlined. An objective legal analysis of the phenomenon of corruption, which makes it possible to ascertain the actual legalization of corruption as the backbone of the state apparatus functional basis in Japan during the 13–17 century has been made. It was underlined that corruption was multi aspect phenomenon, which has been formed by a collaboration

with undivided immanent psycho-emotional environment of the individual, resulting from destruction of internal function of public officer and at the same time increases the intensity of further negative transformation of the very person. The characteristics of the social and legal life of Japan were determined by the domination of philosophical and religious spheres over traditional form so modern states governance that ensure proper implementation of control measures in modern society – law, stratification of political forces, preventive and repressive components of the law.

The function of system-building concept of the social system of Japan was performed by a caste model of society with clear and axiomatic differentiation of potential of each of the five castes in the aspect of use of the social benefits. It was underlined that due to the low level of specialization of the law as a complex of social institute, the appearance of corruption in the sources of social-political knowledge of the ancient period is projected through the very foundation of the society itself, so we marked up the essential is of different social real consolidate corruption as it has been perceived by the representative of the very period. An effort to produce the specific comparative-function analysis is of the forms and the very understanding of corruption in the ancient and modern periods of legal sphere development were made.

Key words: corruption, the appearance, counteraction, ontological aspect, prevention.

Стаття надійшла 11 листопада 2015 р.

УДК 811.161.2,27,373.7:159.922.4

**І. Ю. Сковронська,
Б. М. Юськів**

ВІДОБРАЖЕННЯ КОНЦЕПТОСФЕРИ ПРАВА У МОВНІЙ КОНЦЕПТУАЛЬНІЙ КАРТИНІ СВІТУ

Розглянуто деякі фрагменти концептосфери права, що відтворюють мовну концептуальну картину світу. Концептосфера права містить, відповідно, концепти із сфери правознавства, до яких передусім входять концепти «право», «закон», «правосуддя», «судочинство».

Зауважено, що зі зміною принципів, що конституують розуміння права, змінюється й правова мова, а також виникають певні лексико-граматичні варіації, оскільки нові ключові слова мають своє специфічне значення, інші можливості синтаксичної сполучуваності і т. д. Сучасна дійсність знову активізує проблему трансформації юридичної мови.

Ключові слова: концепт, концептосфера права, мовна свідомість, правосвідомість.